

אמנות

מישהו שיש רק לנשים

על הרצפה: כפפות אגרוף-חומות ורעבות, עם שיניים חשוקות. מהתקרה: רגליים עטופות תחרה ורודה, נעולות נעליים גבריות. באמצע: רונה פונדיק, אמנית ניו יורקית, אשה

צילום: דינה קורן

תשוקות ופחדים, פונדיק (תצוגה בהכנה)

בהמשך יש עבודה שמורכבת מ־1,500 יציקות שעווה של ראשים ללא תווי פנים, רק שיניים מודגשות. הזעזוע חזק, וקשה להימנע ממחנות המוות, תמונה מזכרון קולקטיבי שמערב את הבדיה והחיים עצמם. העיוות האנושי, הקשה כל כך לעיכול, מזכיר גם סרטים שמאכלי-סיים יצורים מבעיתים מתחום הפיקציה הקולנועית, וגם דימויים ירי דותיים יותר, כמו פאקמן האורגני.

אפשרויות הפענוח הן אינסופיות, והחוויה החושית-אינטלקטואלית אינה ניתנת לתיאור מילולי, אלא דרשת נוכחות מלאה. הכיוון של תמיכה נשית הוא נכון מאוד: הכניסה לתוך העבודה, אפשרות המישוש והחישה נמצאים בגבולות חמים ומוגדרים, פיזיים מאוד במהותם, וזה יכול להזכיר משהו שיש רק לנשים. מיצב מדהים, מפתיע, מעורר וחדש. עבודה שמומן לא נראתה רומה לה בארץ.

רונה, את משתמשת באיברים שנראים כמו משפחה מזן אחד, שונה לגמרי ממנגנוני ייצור מכנייים.

אני לא רוצה שהדברים יהיו יותר מדי מילוליים, אלא שיהיו כמו מבט על כתם ורשאך. מצב מאוד טעון, עם הרבה אפשרויות. כאשר מתעספים קים במשהו, לא כל דבר הוא אמיתי. יש חפצים מסוימים שמציעים יותר מטאפורות מחפצים אחרים. בעבר נמשכתי למיטות, זה מקום שבו קר רים לך יותר דברים בעולם מאשר בכל מקום אחר. כשמציעים מיטה אפשר לחשוב על לידה, שינה, סקס, פנטזיות. זה מקום שקורה בו המון.

גם לנו, הנייטיבס, מגיע מדי פעם שיוזקו סוכריה, ואם כבר זורקים עדיף שתהיה עטופה בצלפון, תוצרת חוץ כמוכר, בטעם משכר ואם אפשר לא מוכר. לא ביקשנו אריות חסכון. סוכריה אחת זה מספיק, איתה כבר נלקק את הפצעים. קיבלנו אחת בטעם מתחלף שנשאר בפה המון זמן, אבל לא רוצים להגדיר את הטעם. כי אם נגדיר, ייצאו דברים כמו פקידים בביריות ורודות, ראשי פאקמן עיור רים ורעבים, נעל של איש שהפכה לקרון רכבת. דברים כאלה.

השבוע יפתח בביתן ביילי רוח כמויאון מיצב יחיד של האמנית הניו יורקית רונה פונדיק (40), תערוכת יחיד מוזיאלית ראשונה לאחר שורה ארוכה של תערוכות בגלריות ניו יורקיות מכובדות. פונדיק מעורבת בצד הפוליטי של המאבק למען שמירה על זכויות נשים, עבודתה אישית מאוד, ומחוץ לסטודיו היא פעילה גם במישורים ציבוריים.

לדברי האוצרת, סוזן לנדאו, פונדיק מסמנת כיוון עכשווי מאוד, הלך רוח אקספרסיבי שבורח מהייטק ומשתמש בחומרים פשוטים וזולים שעוברים עיבוד מדויק. חומרים מצריים שכולאים בתוכם זכרונות.

המיצב מורכב מאיברים רבים: בחלל הכניסה תלויות מהתקרה 50 רגלי תחרה ורודות בגבהים ואורכים שונים, שהם בעצם כרית מוארכת מאוד מתחרה שבתוכה חומר מילוי אוורירי. קצות הרגליים נעולות בנעלי גברים משומשות. לנעל העליונה קשור סרט ורוד משתלשל, ספק ברית ספק מתלה.

יש גם מעין פרוודור שמכניס מיד לאווירת יער קסום. ברגע הראשון זה מצחיק, אבל פתאום נתקלים בנעל משומשת, שמנוגדת לאבסורד של ההיסטריה הוורודה. קנה המידה של רגלי הענק מוביל לתחושה של יער עירוני מבט של נמלה.

חשבת על אובייקטים שמאפשרים מטאפורות כאלה. אספתי כל מיני הפצים וחומרים ופיזרתי בסטודיו, כדי להביט עליהם. וברגע ששמתי נעליים, היה קליק. נעליים שייכות לאדם ספציפי, אפשר לדעת על הגיל שלו, הגודל, הדמות. ויחד עם זאת, האדם לא שם וגם אין שום סיפור. וזה ריתק אותי. פרויד מדבר על נעליים כאנדרוגינוס, גבר ואשה בו זמנית. בעבודה הזו השתמשתי בנעלי גברים ועימתתי אותם עם רגל ורודה וממולאת. מיד נוצר ניגוד חזק.

הראשים מזכירים מין סאקמן אורגני.

כשיצקתי את הראשים, חשבת באופן מודע על משהו שרוצה לאכול ונראה גם כמו כפפות אגרוף. אין תווי פנים מלבד השיניים. אתה לא

מצפה לראות גולגולת בצבע חום. השאלה מה קורה כשרואים דבר כזה, איזה מחשבות עולות לראש. אני חר שבת שמושגים כמו מוות, לידה ופחד, קשורים מאוד לראשים.

את מנסה לבנות אישה אישיות, אבל הנעליים משומשות, ומישהו היה שם קודם. את מתעסדת עם האישיות הנעדרת הזאת?

לא באופן מוחלט. לא תראו אדם זכר לבוש ברגליים ורודות. אני לר קחת דברים שלא בהכרח נאים מהמציאות, אלא כאלה שבאופן ספציפי יוצרים ניגוד, הסטה. העבודה שלי מתעסקת בעיקר באימפולסים ותשוקות. אם אתה גבר, אתה תמיד מרמין איך זה להיות אשה, ולהפך.

את קרובה לאמנות נשים. הרגשתי וזה לכל ההתרחשויות

של שנות השמונים. היה עניין רב במסחריות, אבל לא התחברתי. הרר גשתי בחוץ. היום מנסים להבין מה פתאום יש כזאת התעניינות בגוף, אבל אותי זה עניין כבר מזמן, בגלל שכשאני מסתכלת על ההיסטוריה של האמנות, עבורי כאשה, אני לא מוצאת משהו אחר להתחבר אליו.

יש לי כבוד גדול להיסטוריה של האמנות, אבל אני לא מוצאת משהו שאני יכולה להתייחס אליו או לדמיין שהייתי עושה אותו. אז בנקודה מסוימת התחלתי לנסות להבין מאיפה העבודה שלי צריכה לצאת. לדעתי, זאת הסיבה שיש הרבה נשים שמצליחות לעשות עכשיו אמנות מעניינת, כי הן עובדות מנקודה קצת שונה.

איך קרה שהתגלגלת למעורבות פוליטית?

יש בארה"ב קבוצה קונסרבטיבית שמנסה לקחת מנשים את זכות הבחירה ביחס להפללות, והיה גם תיק אני טה היל נגד הסנטור קלרנס תומס, שעסק בהטרדה מינית והפך לסקנדל גדול. ההתרחשויות האלה ואחרות הביאו רבות מאיתנו לכעס. חשבנו מה אפשר לעשות. ולפני שנה התארגנו, אמניות, אוצרות, מבקרות וסופרות, כ-50 נשים, והקמנו ארגון שנקרא קואליציית הנשים הפעילות, W.A.C. היום, רק בניו יורק אנחנו מונות כאלפיים נשים, ויש גם קבר צות בערים אחרות. הרעיון הוא להדיב לדברים. שתהיה פעילות.

ובסוף?

אנחנו מסירות את הכובע ומגיירות לבר מהרחוב.

איה & גל